

V Bruseli 28. novembra 2024
(OR. en)

16343/24

LIMITE

JAI 1782

POZNÁMKA K BODU A

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Rada
Č. predch. dok.:	15932/24, 16319/24
Predmet:	Strategické usmernenia pre legislatívne a operačné plánovanie v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – schválenie

1. Výbor stálych predstaviteľov sa 27. novembra 2024 dohodol na návrhu strategických usmernení pre legislatívne a operačné plánovanie v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ako sa uvádza v prílohe.
2. Rada (spravodlivosť a vnútorné veci, 12. decembra 2024) sa vyzýva, aby tieto strategické usmernenia schválila.

Návrh strategických usmernení

pre legislatívne a operačné plánovanie v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

Strategické usmernenia stanovené v zmluve sú dôležitým nástrojom na formovanie smerovania politiky EÚ v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

V novom strategickom programe sa poskytuje usmernenie a inštitúcie EÚ sa vyzývajú, aby tieto priority uviedli do praxe v nasledujúcom legislatívnom cykle, pričom budú rešpektovať inštitucionálnu rovnováhu právomocí stanovenú v zmluvách a zásady prenesenia právomocí, subsidiarity a proporcionality.

Ako je zakotvené v článku 2 ZEÚ, Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Dodržiavanie zásad právneho štátu, základných práv zakotvených v Charte základných práv a demokratických hodnôt, ako aj dodržiavanie judikatúry Súdneho dvora zostane základnou zásadou fungovania priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

Európska únia predstavuje priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom sa rešpektujú základné práva a rozličné právne systémy a tradície členských štátov. Takýto priestor zahŕňa absenciu kontroly vnútorných hraníc, ako aj spoločnú politiku v oblasti azylu, príst'ahovalectva a kontroly vonkajších hraníc založenú na zásade solidarity a spravodlivého rozdelenia zodpovednosti medzi členskými štátmi vrátane jej finančných dôsledkov. Usiluje sa zabezpečiť vysokú úroveň bezpečnosti prostredníctvom opatrení na predchádzanie závažnej a organizovanej trestnej činnosti, rasizmu a xenofóbie, ako aj terorizmu, radikalizácii a násilnému extrémizmu a na boj proti nim vrátane posilnenia cezhraničného presadzovania práva a justičnej spolupráce bez toho, aby bol dotknutý výkon povinností členských štátov, pokiaľ ide o udržiavanie verejného poriadku, a najmä rešpektovanie ich zodpovednosti za ochranu vnútornej bezpečnosti.

V tejto súvislosti sa práca v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na nadchádzajúce roky bude riadiť týmito strategickými usmerneniami pre legislatívne a operačné plánovanie:

1. V nedávnom legislatívnom období sa urobilo veľa pre rozvoj politik, ktoré zabezpečujú fungovanie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Úsilie by sa teraz malo zamerať najmä na súdržné a účinné vykonávanie prijatých právnych predpisov a politických opatrení, ktoré už sú zavedené, a to v plnej spolupráci so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami a zachovaním vysokej úrovne vzájomnej dôvery. EÚ si súčasne zachová výhľad do budúcnosti s cieľom riešiť pretrvávajúce a budúce výzvy, aby sa zabezpečila pripravenosť a adaptabilita EÚ na dnešnú a budúcu realitu: rýchlo sa vyvíjajúce geopolitické, bezpečnostné, migračné, technologické a hospodárske prostredie.
2. Kľúčové bude zabezpečiť, aby sa vykonávanie, budúce ambície a zvýšené povinnosti členských štátov opierali o finančné prostriedky EÚ. Ako sa uvádza v strategickom programe na roky 2024 – 2029 a bez toho, aby boli ovplyvnené budúce rokovania, nasledujúci viacročný finančný rámec pre Úniu bude musieť zohľadniť tieto priority, aby bol rozpočet EÚ pripravený na budúcnosť a aby sa na európske výzvy odpovedalo európskou reakciou.
3. Je potrebné zdôrazniť význam voľného pohybu osôb, ktorý je jednou zo štyroch slobôd. Dobre fungujúci schengenský priestor je záležitosťou spoločného záujmu, v rámci ktorého sa všetky opatrenia zamerajú na slobodu a bezpečnosť našich občanov. EÚ zaručí vysokú úroveň bezpečnosti, najmä prostredníctvom kontroly vonkajších hraníc, ale aj spoluprácou orgánov členských štátov zodpovedných za bezpečnosť a migráciu. Je potrebné pripomenúť význam riadneho fungovania schengenského priestoru v súlade s revidovaným Kódexom schengenských hraníc. Obnovenie kontroly vnútorných hraníc zostáva dočasným krajným opatrením, ktoré je nevyhnutné a primerané zistenému ohrozeniu, a poskytuje členským štátom priestor na zaistenie vnútornej bezpečnosti v súlade so schengenským *acquis*.

4. S cieľom zabezpečiť účinné a efektívne fungovanie priestoru bez kontroly vnútorných hraníc, ako aj jeho jednotu a súdržnosť ako základného prvku priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti by Rada mala naďalej posilňovať správu schengenského priestoru, ako aj vývoj a vykonávanie jeho regulačného rámca, a to v úzkej spolupráci s ostatnými inštitúciami a príslušnými agentúrami, pričom sa v plnej miere zohľadnia protokoly v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí a úloha schengenskej rady, s osobitným postavením krajín pridružených k schengenskému priestoru. Okrem toho je potrebné zamerať sa na strategickjšie diskusie vrátane operačných opatrení nadväzujúcich na zistené nedostatky.
5. Európske integrované riadenie hraníc má mimoriadny význam pre zabezpečenie plne funkčného schengenského priestoru, okrem iného obmedzením nelegálneho prekračovania hraníc a neoprávneného pohybu medzi členskými štátmi, bojom proti jeho zneužívaniu a predchádzaním jeho zneužívania. O tom, kto vstúpi do Európy, rozhodujú členské štáty, a nie prevádzka ani nepriateľské vonkajšie subjekty, a Únia musí mobilizovať všetky nástroje, ktoré má k dispozícii, aby podporila členské štáty v ich primárnej zodpovednosti za ochranu vonkajších hraníc a zaistenie bezpečnosti. Na tento účel je nevyhnutné riadiť a ďalej zlepšovať jeden z najmodernejších a najúčinnějších systémov riadenia hraníc na vonkajších hraniciach na svete. Mal by sa dosiahnuť pokrok vo vývoji spoločných minimálnych noriem pre hraničný dozor.
6. Interoperabilita podporuje vzájomnú výmenu informácií a takisto významne prispieva k prevencii, odhaľovaniu, vyšetrovaniu a stíhaniu terorizmu a závažnej trestnej činnosti. Európska únia je naďalej odhodlaná riadiť a ďalej zlepšovať systémy riadenia vonkajších hraníc, ako aj decentralizované systémy na výmenu informácií v oblasti presadzovania práva, ktoré budú ešte silnejšie po postupnom uvedení rôznych zložiek plne interoperabilnej architektúry IT do prevádzky v súlade so základnými právami, a najmä s ochranou osobných údajov.

7. Strategickejšie využívanie vízovej politiky Únie zároveň prispeje k odolnosti schengenského priestoru, najmä s cieľom predchádzať zneužívaniu vízového režimu EÚ, ako aj primerane využívať vplyv EÚ vo vzťahu k tretím krajinám. Na tento účel by sa mala vypracovať nová stratégia vízovej politiky EÚ a Komisia sa vyzýva, aby pracovala na jej vývoji v úzkej spolupráci s členskými štátmi.
8. Európska únia musí byť naďalej odhodlaná narúšať obchodný model obchodníkov s ľuďmi a prevádzачských sietí a riešiť výzvy, ktoré sú s nimi spojené, ako aj základné príčiny neoprávnenej migrácie, aby sa zabránilo tomu, že ľudia sa vydajú na nebezpečnú cestu. Na tento účel bude Európska únia naďalej ostražitá voči všetkým migračným trasám do Európskej únie aj z nej s preventívnym prístupom. Bude pokračovať v rozvíjaní ambiciózných a trvalých komplexných partnerstiev s krajinami pôvodu a tranzitu vzájomne prospešným spôsobom vrátane pohraničných a bezpečnostných partnerstiev s našimi susedmi a krajinami na celom svete, ktoré budú zahŕňať boj proti prevádzachtvu, ako aj legálne cesty v súlade s vnútroštátnymi právomocami a vzájomnými potrebami tretích krajín a členských štátov. Komisia sa vyzýva, aby konzultovala s Radou a členskými štátmi o rôznych nápadoch na strategickú optimalizáciu, rozvoj a realizáciu takýchto partnerstiev.
9. Zároveň sa v súlade s medzinárodným právom zväžia nové spôsoby predchádzania neoprávnenej migrácii a boja proti nej, pričom sa zabezpečia udržateľné riešenia, ktorými sa nevytvoria nové migračné trasy alebo ďalší tlak. Na základe prístupu založeného na trase je potrebné navrhnuť a realizovať spoločné úsilie s IOM, UNHCR a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom posilniť reakcie na zmiešané migračné toky a zabezpečiť zavedenie účinných vnútroštátnych azylových a migračných systémov v rámci prístupu zameraného na celú trasu. Komisia sa vyzýva, aby v týchto otázkach aktívne spolupracovala s členskými štátmi s cieľom uľahčiť ich vykonávanie a v relevantných prípadoch navrhnuť iniciatívy.

10. Vzhľadom na nové druhy hrozieb, ako je inštrumentalizácia migrantov a nepriateľskí aktéri na vonkajších hraniciach EÚ, musia byť členské štáty schopné účinne bojovať proti takýmto činnostiam a zaručiť stabilitu a bezpečnosť Únie. Únia preto nájde spoločné riešenia na posilnenie právneho rámca EÚ na riešenie týchto hrozieb a bezpečnostných výziev, ktoré ovplyvňujú riadenie azylu a hraníc. Európska únia je odhodlaná bojovať proti hybridným útokom na svojich vonkajších hraniciach, ktoré začali Ruská federácia a Bielorusko. Ony ani žiadna iná nepriateľská tretia krajina nemôžu zneužívať naše hodnoty vrátane práva na azyl a podkopávať naše demokracie.
11. Vzhľadom na nový legislatívny rámec v oblasti azylu, migrácie a schengenského priestoru sa začiatok legislatívneho cyklu v rokoch 2024 – 2029 bude takisto vyznačovať zameraním na účinné vykonávanie novo prijatých právnych predpisov EÚ, najmä reformovaného spoločného európskeho azylového systému a revidovaného schengenského *acquis*, ako aj uplatňovaním existujúcich právnych predpisov. Európska únia a jej členské štáty musia zároveň zabezpečiť, aby osoby, ktoré nemajú právo zdržiavať sa na ich území, boli skutočne vrátené. Na tento účel sa vypracuje a zavedie asertívnejší a komplexnejší prístup k návratom, a to urýchlenou aktualizáciou nášho právneho rámca a našich kapacít v kombinácii s využitím vnútorných a vonkajších nástrojov, ktoré máme k dispozícii. Úspešná politika návratu je základným pilierom komplexného a dôveryhodného azylového a migračného systému EÚ.
12. Všetky nové opatrenia na riešenie migračných výziev sa musia vypracovať a vykonávať v plnom súlade s uplatniteľným právom EÚ a Chartou základných práv vrátane zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ako aj s medzinárodnými záväzkami, a musia rešpektovať zodpovednosť členských štátov, pokiaľ ide o udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie vnútornej bezpečnosti v súlade so zmluvami.

13. Dobře riadený migračný systém je nevyhnutný na účinné predchádzanie neoprávnenej migrácii. Na tento účel by sa pri plnom rešpektovaní vnútroštátnych právomocí malo naďalej vyvíjať úsilie o legálne možnosti migrácie, ktoré sú kľúčové pre bezpečnú, riadenú a legálnu migráciu.
14. Európska únia je naďalej odhodlaná podporovať osoby, ktoré utekajú pred útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine do Európskej únie, a je pripravená zabezpečiť potrebnú právnu istotu, aby mohla situáciu naďalej zvládať tak dlho, ako to bude potrebné. V tejto súvislosti EÚ v duchu solidarity zohľadní potreby ochrany, situáciu a kapacity všetkých členských štátov.
15. Závažná a organizovaná trestná činnosť vrátane nedovoleného obchodovania s drogami narúša fungovanie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Predstavuje hrozbu pre bezpečnosť občanov a narúša právny štát. Politické iniciatívy by mali priniesť zmenu perspektív, pričom úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti by sa malo riadiť oprávneným záujmom obetí a spoločnosti na ochrane pred trestnou činnosťou. V záujme účinného boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti je dôležité zbaviť zločinecké skupiny ich zdrojov, narušiť nezákonné finančné toky a bojovať proti trestnej činnosti vo väzniciach. Mali by sme zvýšiť odolnosť spoločnosti voči organizovanej trestnej činnosti podporou verejno-súkromných partnerstiev, ako je Európska aliancia prístavov, s cieľom zvýšiť odolnosť logistických centier. Okrem toho by sme mali podporovať administratívny prístup, najmä s cieľom zabrániť prenikaniu zločineckých organizácií do legálneho hospodárstva a predchádzať tomu, aby uskutočňovali nábor maloletých a osôb v zraniteľných situáciách. Umožnenie toho, aby sa v rámci presadzovania práva účinne využívala umelá inteligencia v súlade so základnými právami, a to aj na analýzu veľkých objemov údajov, by mohlo byť prínosom pre prevenciu a boj proti trestnej činnosti a malo by sa ďalej preskúmať. Okrem toho je nevyhnutné, aby Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT) zostala základným kameňom operačnej činnosti EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti a aby dostávala zdroje. Stratégie a nástroje na predchádzanie trestnej činnosti, ako je Európska sieť na predchádzanie trestnej činnosti (EUCPN) a Európska sieť pre administratívny prístup (ENAA), by mali tvoriť neoddeliteľnú súčasť úsilia EÚ v boji proti trestnej činnosti.

16. Osobitná pozornosť by sa mala venovať boju proti korupcii a podpore integrity ako súčasť celkového prístupu EÚ, ktorý zahŕňa opatrenia od prevencie a analýzy až po potlačanie korupcie, so zameraním na posilnenie transparentnosti a integrity inštitúcií EÚ a členských štátov vo verejnom aj súkromnom sektore.
17. Europol a Eurojust budú naďalej zohrávať kľúčovú úlohu v boji proti cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti tým, že prispievajú k zabezpečeniu podpory všetkých relevantných justičných orgánov a orgánov presadzovania práva pri ich činnosti. Vzhľadom na dôsledky zločineckých organizácií a trestnej činnosti, ktoré ďaleko presahujú EÚ, je nevyhnutné ďalej zlepšovať presadzovanie práva a justičnú spoluprácu s tretími krajinami na úrovni EÚ a členských štátov.
18. S cieľom zmierniť potenciálne dôsledky nevyprovokovanej a neodôvodnenej útočnej vojny Ruska proti Ukrajine na vnútornú bezpečnosť sa ukázalo, že štruktúrovaný dialóg o vnútornej bezpečnosti medzi EÚ a Ukrajinou je užitočný, a opatrenia, ktoré sa zaviedli, by mali pokračovať.
19. Boj proti trestnej činnosti online a offline je stredobodom ochrany vnútornej bezpečnosti EÚ a viedol k viacerým rozsudkom Súdneho dvora. V tejto súvislosti by výsledok práce skupiny na vysokej úrovni pre prístup k údajom na účely účinného presadzovania práva a jej odporúčania mali byť základom pre politické a praktické budúce smerovanie európskej vízie účinného prístupu k údajom na účely presadzovania práva. Na tento účel sa Komisia vyzýva, aby vypracovala plán vykonávania odporúčaní.

20. Európska únia zaujme pevnejší prístup k predchádzaniu terorizmu, radikalizácii, dezinformáciám, násilnému extrémizmu a protidemokratickým tendenciám online a offline a k boju proti nim a bude presadzovať svoje spoločné hodnoty a európsky spôsob života. Budeme pokračovať v boji proti financovaniu terorizmu vo všetkých jeho formách a zameriame sa na obmedzenie prístupu k finančným zdrojom a posilnenie výmeny informácií. Na podporu nášho pevného prístupu je vhodné vypracovať nový program boja proti terorizmu, ktorý bude zahŕňať komplexnú škálu politík a opatrení určených na riešenie nových a pretrvávajúcich výziev a posilnenie kolektívnej bezpečnosti a odolnosti EÚ. Osobitná pozornosť by sa mala venovať obetiam terorizmu. Okrem toho bude Európska únia podporovať spoluprácu medzi členskými štátmi, ako aj medzinárodnú spoluprácu v tejto oblasti. Kľúčový význam bude mať boj proti hybridným hrozbám zo strany vonkajších aktérov, manipulácii s informáciami a zasahovaniu zo zahraničia a boj proti dezinformáciám, misinformáciám a všetkým formám nenávisti.
21. Európska únia bude podporovať členské štáty v ich úsilí bojovať proti rasizmu a antisemitizmu a podporovať židovský život.
22. Európska únia v posledných rokoch čelila rastúcemu počtu výziev vyplývajúcich z medziodvetvových a cezhraničných kríz vrátane rozsiahlych prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudskou činnosťou, ako aj konfliktov vznikajúcich v blízkosti jej vonkajších hraníc. Mnohé z týchto výziev ešte zhoršuje a bude zhoršovať zmena klímy a vyvíjajúce sa bezpečnostné prostredie v Európe a na celom svete. Preto by sa mali prijať iniciatívy v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí s cieľom prispieť k posilneniu pripravenosti a reakcie na krízy na úrovni EÚ v rámci prístupu zohľadňujúceho všetky riziká a celú spoločnosť, a to v súlade so zásadou subsidiarity a pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov. Tieto iniciatívy by sa mali zhodovať na ďalšom posilňovaní civilnej ochrany s cieľom zvýšiť bezpečnosť našich občanov pred katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou a prírodnými katastrofami. Na dosiahnutie vyššej úrovne odolnosti je potrebná užšia spolupráca, výmena osvedčených postupov a zdrojov z EÚ aj členských štátov.

23. Inštitúcie EÚ a členské štáty majú spoločnú zodpovednosť za podporu a ochranu právneho štátu v rámci práva EÚ, čo je základným predpokladom účinného úsilia o riešenie výziev, ktorým Únia čelí, a to aj v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Preto sa zaväzujeme k spoločnému úsiliu o dodržiavanie zásad právneho štátu v rámci EÚ prostredníctvom všetkých dostupných nástrojov v súlade so zmluvami.
24. Okrem pravidelného dialógu Rady o právnom štáte v Rade pre všeobecné záležitosti a bez toho, aby bola dotknutá jej horizontálna úloha a povinnosti, budú ministri spravodlivosti naďalej viesť osobitné tematické rokovania o otázkach týkajúcich sa právneho štátu, ktoré patria do ich pôsobnosti a ktoré sú zdôraznené vo výročnej správe Komisie o právnom štáte. Takéto rokovania dopĺňajú každoročný dialóg Rady o právnom štáte a pomôžu vymieňať si najlepšie postupy a identifikovať otázky, ktoré si podľa potreby a v súlade so zmluvami vyžadujú pozornosť a prijatie opatrení, aby sa okrem iného zabezpečil prístup k spravodlivosti pred nezávislými súdmi, právna istota a uplatňovanie prístupu zameraného na ľudí v justičných systémoch. Tým sa ďalej posilní vzájomná dôvera, ktorá je základom pre rozvoj politik v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, ktoré sa opierajú o zásadu vzájomného uznávania.
25. Okrem zabezpečenia dodržiavania zásad právneho štátu má kľúčový význam dodržiavanie a rešpektovanie Charty základných práv vo všetkých relevantných oblastiach práce. V rámci politik v oblasti spravodlivosti by sa preto mali vypracovať a vykonávať opatrenia na ochranu základných práv vrátane práva na rovnosť a nediskrimináciu, pričom by sa mali zohľadniť príslušné odborné znalosti a práca Agentúry pre základné práva.

26. Justičná spolupráca v celej EÚ je kľúčovým cieľom v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Bezproblémové fungovanie priestoru spravodlivosti je nevyhnutné a vzájomné uznávanie rozsudkov a súdnych rozhodnutí v celej EÚ založené na vzájomnej dôvere vo vnútroštátne systémy zostáva základným kameňom v oblasti justičnej spolupráce, ktorá v konečnom dôsledku slúži na ochranu základných práv. Rešpektovanie rôznych právnych systémov a tradícií členských štátov je zároveň kľúčovou zásadou, ktorá sa vzťahuje na všetky právne predpisy v oblasti spravodlivosti.
27. Na podporu tohto úsilia a pri plnom rešpektovaní právomoci členských štátov, pokiaľ ide o organizáciu ich justičných systémov, by sa prebiehajúca digitálna transformácia v oblasti justície v celej Európskej únii mala riadiť stratégiou v oblasti elektronickej justície na roky 2024 – 2028. Zároveň sa musí uskutočniť spoločná reflexia o využívaní umelej inteligencie v justícii s prihliadnutím na akt o umelej inteligencii.
28. Digitalizácia transformuje spravodlivosť a justičnú spoluprácu integráciou technológií do právneho systému. Cieľom prebiehajúceho digitálneho vývoja by malo byť zlepšenie prístupu k spravodlivosti, zvýšenie účinnosti a efektívnosti justičných systémov, podpora odborníkov v oblasti justície v ich práci a užšie prepojenie s občanmi a v konečnom dôsledku poskytovanie lepších služieb v oblasti justície pre všetkých. V tejto súvislosti má využívanie umelej inteligencie v justičných systémoch obrovský potenciál naďalej uľahčovať a zlepšovať prístup k spravodlivosti pre všetkých v celej EÚ. Nástroje umelej inteligencie sa však musia používať opatrne, v súlade s prístupom založeným na základných právach a rizikách a musí sa zabezpečiť, aby používatelia neboli preťažení. Musí sa zabezpečiť, aby sa umelá inteligencia vyvíjala a používala spôsobom, ktorý je inkluzívny, udržateľný, ktorým sa rešpektuje súkromie a ktorý je zameraný na človeka. Umelá inteligencia môže podporiť rozhodovanie sudcov, ale nemala by ho nahrádzať: konečné rozhodovanie musí zostať ľudskou činnosťou.
29. V tejto súvislosti je ochrana údajov kľúčom k zabezpečeniu práv jednotlivcov, a to aj podporou dozorných orgánov na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

30. Je nevyhnutné, aby sa inštitúcie EÚ zapojili do štruktúrovanej a komplexnej spoločnej reflexie o všetkých aspektoch trestného a občianskeho práva EÚ vrátane posilnenia vnútornej konzistentnosti v týchto oblastiach a ich súladu s úzko súvisiacimi nástrojmi. Úsilie by sa malo v prvom rade zamerať na úplné vykonávanie existujúceho *acquis* a nové iniciatívy by sa mali zakladať na dôkazoch, ktoré jasne preukazujú ich pridanú hodnotu.
31. Vďaka dlhodobej a úzkej v oblasti občianskeho práva a komplexnému súboru právnych nástrojov je EÚ jedinečným spoločným právnym priestorom. Dobre fungujúci právny priestor vrátane silného a účinného právneho rámca a spravodlivých a spoľahlivých konaní je kľúčovým aktívom EÚ pri ochrane práv jednotlivcov a zabezpečovaní konkurencieschopnosti. Uľahčenie prístupu k spravodlivosti s osobitným dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny si vyžaduje neustále úsilie.
32. Zásadný význam pre zabezpečenie hospodárskeho rastu a prosperity má podpora hospodárskej konkurencieschopnosti, posilnenie únie kapitálových trhov a prispievanie k rozvoju priaznivého podnikateľského prostredia pre spoločnosti, aby mohli pôsobiť v EÚ. V tejto súvislosti je kľúčovou hnacou silou justičná spolupráca v občianskych veciach. Vyžaduje si to okrem iného zlepšenie právnej istoty a predvídateľné právne prostredie a zabezpečenie lepšieho prístupu k informáciám. Prioritou by malo byť aj správne a účinné vykonávanie a presadzovanie existujúcich právnych predpisov Únie a dôkladné hodnotenie ich uplatňovania a fungovania, pričom by sa mali zohľadniť aj aspekty konkurencieschopnosti. Všetky nové legislatívne iniciatívy musia byť založené na dôkazoch o jasnej pridanej hodnote a praktických potrebách občanov a podnikov, a to aj prostredníctvom zníženia administratívneho zaťaženia podnikov a zjednodušenia príslušného právneho rámca.

33. V oblasti trestného práva EÚ by mala byť aj naďalej prioritou justičná reakcia na organizovanú a obzvlášť závažnú trestnú činnosť vrátane boja proti korupcii. Osobitná pozornosť by sa takisto mala naďalej venovať boju proti trestným činom z nenávisťi a nenávisťným prejavom, podpore a ochrane obetí trestných činov a ďalšej práci na uchovávaní údajov. Osobitný dôraz by sa mal klásť na zlepšenie účinnosti nástrojov vzájomného uznávania vrátane európskeho vyšetrovacieho príkazu a nástrojov na zaistenie a konfiškáciu. Na dosiahnutie týchto cieľov by budúce iniciatívy, ak budú relevantné potrebné, mali vychádzať z výsledkov štruktúrovanej a komplexnej reflexie, práce skupiny na vysokej úrovni pre prístup k údajom, kôl vzájomných hodnotení a posúdení vplyvu. Rada bude v spolupráci s ostatnými inštitúciami EÚ pokračovať v úvahách o budúcnosti trestného práva EÚ.
34. Organizovaná trestná činnosť sa týka reťazca trestnej justície ako celku. S cieľom bojovať proti zločineckým sieťam a ich obchodným modelom v celej EÚ aj mimo nej musia príslušné orgány takisto posilniť svoju spoluprácu s cieľom zabezpečiť primerané nadväzujúce opatrenia. Keďže väčšina zločineckých sietí, ktoré predstavujú najväčšiu hrozbu, má dosah, ktorý presahuje rámec EÚ, na uľahčenie trestného stíhania a postavenie členov týchto zločineckých sietí pred súd je nevyhnutná justičná spolupráca s tretími krajinami.
35. Členské štáty a Komisia budú naďalej podporovať Európsku justičnú sieť pre občianske a obchodné veci a Európsku justičnú sieť pre trestné veci, ako aj iné relevantné siete zamerané na prehĺbenie justičnej spolupráce a budú ďalej analyzovať, ako tieto siete čo najlepšie využiť.
36. V meniacom sa globálnom politickom prostredí má kľúčový význam súdržný vonkajší rozmer priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Na tento účel by EÚ mala pokračovať vo svojom úsilí o prehĺbenie justičnej spolupráce s tretími krajinami v občianskych aj trestných veciach.

37. Nevyprovokovaná a neodôvodnená útočná vojna Ruska proti Ukrajine zdôraznila potrebu účinných právnych a operačných reakcií na boj proti beztretnosti v súvislosti so zločinom agresie a inými najzávažnejšími trestnými činmi podľa medzinárodného práva. EÚ bude preto naďalej odhodlane podporovať koordináciu a spoluprácu medzi všetkými príslušnými orgánmi na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni s cieľom vyvolať plnú zodpovednosť voči osobám zodpovedným za najzávažnejšie medzinárodné trestné činy prostredníctvom úspešného vyšetrovania týchto trestných činov a stíhania za ne.
38. Agentúry EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí zohrávajú pri dosahovaní cieľov stanovených v strategických usmerneniach kľúčovú úlohu. Na posilnenie podpory, ktorú poskytujú členským štátom, musia byť plne funkčné a účinné na plnenie svojich príslušných úloh tým, že dopĺňajú činnosti a výsady orgánov členských štátov, ale nenahrádzajú ich, a to aj vo vonkajšom rozmere. Každou budúcou revíziou ich mandátov by sa mala plne rešpektovať podporná úloha pridelená agentúram, mala by sa zosúladiť s identifikovanými potrebami v praxi a mala by sa ňou posúdiť uskutočniteľnosť potenciálnych nových úloh. Aj Európska prokuratúra ako nezávislý orgán Európskej únie musí byť plne funkčná a účinná, aby v súlade so zmluvami chránila finančné záujmy Európskej únie. Malo by sa vyvinúť úsilie na podporu užšej spolupráce medzi agentúrami, orgánmi a členskými štátmi a na zabezpečenie toho, aby sa ich odborné znalosti zohľadňovali už v počiatočných fázach tvorby politik.

39. Spoločné inštitucionálne pracovné metódy budú mať zásadný význam pri zabezpečovaní efektívnosti legislatívneho procesu a pri podpore strategických usmernení pre legislatívne a operačné plánovanie v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na nadchádzajúce roky. Na tento účel pri plnom rešpektovaní výsad inštitúcií EÚ:

- sa inštitúcie EÚ vyzývajú, aby venovali osobitnú pozornosť súdržnosti a konzistentnosti budúcich iniciatív v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí vo všetkých fázach legislatívneho procesu,
- je nevyhnutné, aby legislatívne iniciatívy mimo SVV, ktoré majú významný vplyv na vnútornú bezpečnosť a používajú koncepty alebo ovplyvňujú nástroje týkajúce sa hlavne spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, boli predmetom zvýšenej koordinácie už v prípravnej fáze,
- je nevyhnutné, aby všetky nové legislatívne návrhy a iniciatívy v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí boli založené na dôkazoch, podložené zmysluplnými posúdeniami vplyvu, preukazovali svoju pridanú hodnotu a zohľadňovali subsidiaritu, proporcionalitu a vplyvy na rôzne právne systémy a tradície členských štátov, ako aj finančné dôsledky na vnútroštátnej úrovni. Je potrebné výslovne zohľadňovať zásadu, že národná bezpečnosť zostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu. Sú potrebné ďalšie opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa dôkladne posúdil vplyv na vnútornú bezpečnosť, najmä na orgány presadzovania práva a justičné orgány, ako aj na základné práva občanov a zraniteľných osôb, a bude potrebné nepretržité úsilie, aby sa zaistilo, že bezpečnosť a dodržiavanie základných práv sa budú riadne zakotvovať v rôznych politikách EÚ, čím sa zabezpečí, aby sa tieto ciele komplexne podporovali ako neoddeliteľná súčasť všetkých politických iniciatív v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti,

- by všetky inštitúcie mali zabezpečiť uplatňovanie vhodných právnych základov s cieľom zaistiť, aby legislatívne návrhy rešpektovali systém pridelovania právomocí stanovený v zmluvách, a teda aby sa v legislatívnom procese v plnej miere zohľadňovali osobitosti oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí,
- je nevyhnutné zachovať a posilniť súdržnosť a konzistentnosť rôznych oblastí politiky v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí pri súčasnom zachovaní realizácie a jednoty priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ako aj súdržnosti schengenského *acquis*, v relevantných prípadoch v úzkej spolupráci s krajinami pridruženými k schengenskému priestoru.

*

Inštitúcie EÚ a členské štáty sa vyzývajú, aby zabezpečili primerané legislatívne a operačné opatrenia nadväzujúce na tieto usmernenia.